

VARSAINAI-SUOMEN SAIRAANHOITOPUORI
EGENTLIGA FINLANDS SJUKVÅRDSDISTRIKT

Mot ett rökfritt sjukhus

Handlingsprogrammet
Rökfritt sjukhus i
Egentliga Finlands
sjukvårdsdistrikt

Innehåll

Inledning	3
Engagemang.....	4
Information	6
Utbildning	8
Stöd för att sluta röka.....	9
Övervakningen av rökandet.....	10
Sjukhusmiljön	12
Främjandet av en hälsosam arbetsmiljö.....	12
Främjandet av befolkningens hälsa.....	13
Evaluering av verksamhetsprinciperna och kvalitetskontroll	13
Etableringen av verksamhetsprinciperna	13
Principerna för förverkligandet av programmet	14

• Utgivare

Egentliga Finlands sjukvårdsdistrikt
Kinakvarngatan 4–8
PB 52, 20521 Åbo
Tfn (02) 313 0000
Fax (02) 313 3613
www.vsshp.fi

• Översättning

Medlemmarna i arbetsgruppen
för hälsofrämjande

• Layout

Johanna Kakko och
Mainostoimisto SST Oy

• Tryckning

Finepress Oy, 2007, Åbo

Inledning

I västerlandet är rökning den vanligaste dödsorsaken som kan förebyggas. Tobaksrök i miljön är farlig för hälsan och den har i Finland klassificerats som cancerfarlig. Genom att begränsa rökningen på sjukhuset och på sjukhusområdet skyddar man människorna mot de hälsoskador som tobaksröken orsakar. I det här handlingsprogrammet avses med rökning användningen av alla tobaksprodukter.

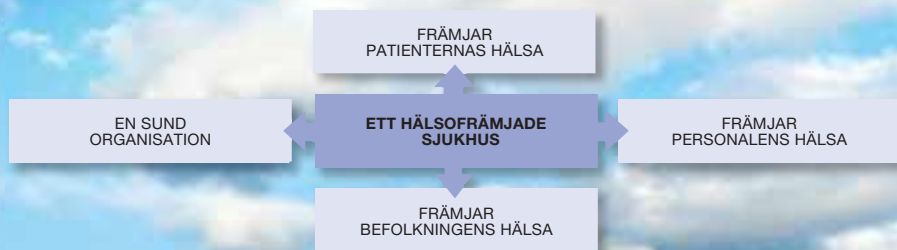
Egentliga Finlands sjukvårdsdistrikt med sina sjukhus är medlem i Hälsofrämjande sjukhus i Finland r.f. och har i det sammanhanget förbundit sig till att sträva till rökfria sjukhus. Syftet med föreningen är att i sjukhusens verksamhetskultur kraftigare föra fram den hälsofrämjande synvinkeln. Ett rökfritt sjukhus är inte bara förbud och begränsningar, utan dess väsentligaste uppgift är att erbjuda hjälp till nikotinberoende patienter och personal.

Enligt Gängse vård –rekommendationen ”Rökning, nikotinberoende, abstinensbehand-

lingar” är det en del av vården av patienten att avvänja patienten från tobak. Enligt rekommendationen bör man överallt inom hälsovården känna till rökvanorna, uppmana till att sluta använda tobak, rekommendera ersättande behandling och vid behov dirigera till fortsatt vård. Skyldigheten att främja rökfrihet ingår också i Hälsa 2015 -programmet.

Egentliga Finlands sjukvårdsdistrikts uppgift är att undersöka, behandla och rehabilitera de patienter som behöver specialiserad sjukvård. Enligt lagen om specialiserad sjukvård hör det till sjukhusets uppgifter att med till buds stående kunskap och förmåga förebygga sjukdomar och främja hälsan. Sjukhuset har en skyldighet att minska rökningen och de hälsoskador som den orsakar.

Ett hälsofrämjande sjukhus inkluderar i sin dagliga arbetskultur främjandet av hälsan hos patienterna och deras anhöriga, de anställda, sjukhusmiljön och befolkningen.



Engagemang

Egentliga Finlands sjukvårdsdistrikt anser att det rökfria sjukhuset och utvecklandet av det är ett viktigt mål. Genom beslut av sjukvårdsdistriktets styrelse förklarade sig Egentliga Finlands sjukvårdsdistrikt vara ett rökfritt sjukhus 1.1.2007. Genom att förklara sig vara ett rökfritt sjukhus vill Egentliga Finlands sjukvårdsdistrikt både främja icke-rökning och stöda patienterna och personalen i strävan att sluta röka och på så vis främja hälsan.

Egentliga Finlands sjukvårdsdistrikt hör till den registrerade föreningen av hälsofrämjande sjukhus och till WHO:s nätverk Health Promoting Hospitals. Föreningen har grundat nätverket "Rökfritt sjukhus" som strävar efter rökfrihet. När man utvecklar verksamheten

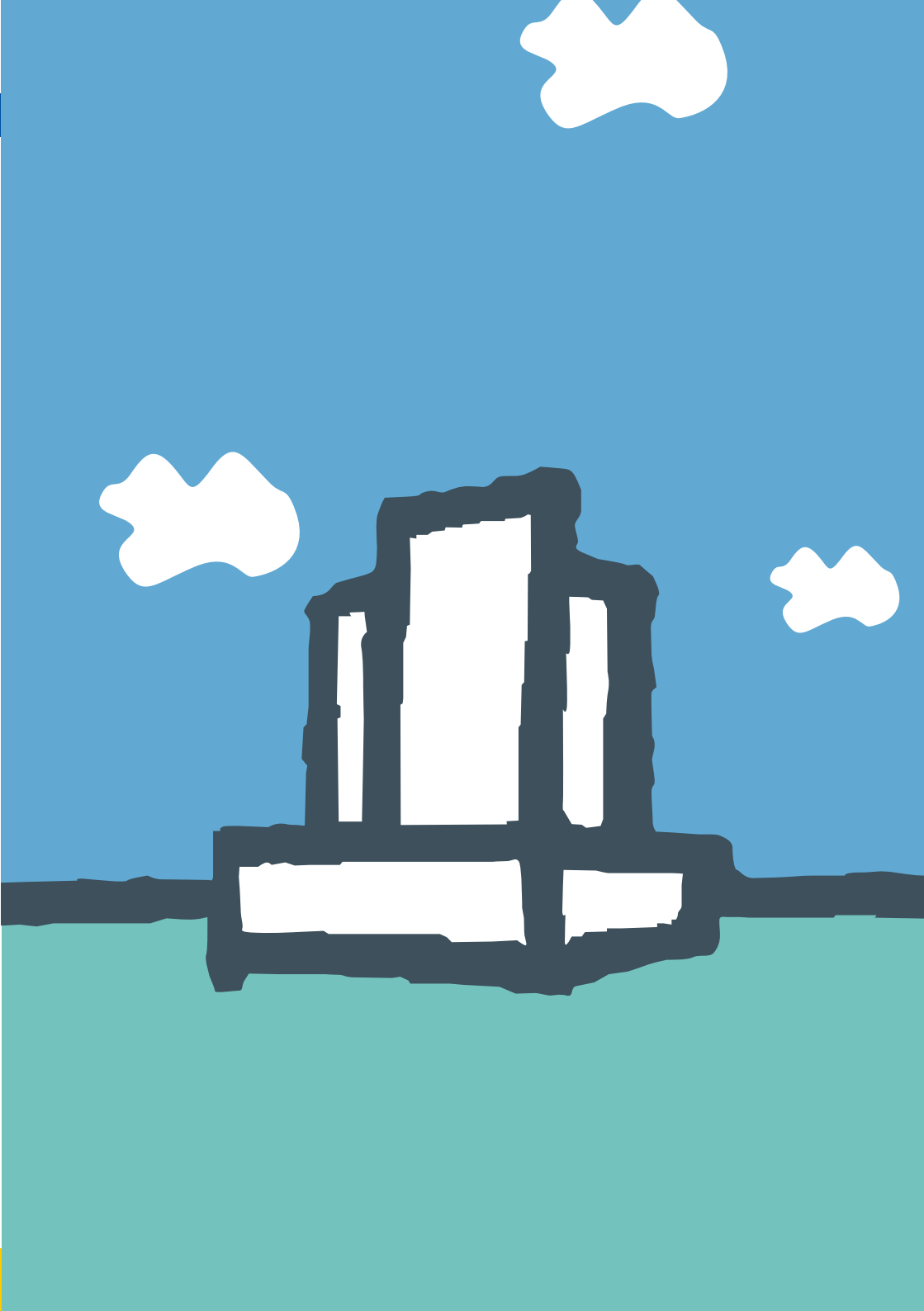
följer man handlingsprinciperna för nätverket för rökfria sjukhus i Europa (ENSH).

Egentliga Finlands sjukvårdsdistrikt har för åren 2005 - 2008 utsett en arbetsgrupp för att främja hälsan, en av dess målsättningar är att främja rökfrihet. För att bereda projektet Rökfritt sjukhus har ledningsgruppen för Egentliga Finlands sjukvårdsdistrikt utsett en styrgrupp som består av representanter för arbetsgruppen för främjande av hälsa och för personalen. Arbetsgruppen har gjort upp ett handlingsprogram för rökfriheten, det här programmet har godkänts av styrelsen för sjukvårdsdistriktet.

För att förverkliga programmet krävs förutom att ledningen är engagerad också att hela personalen och patienterna är engagerade.

Medlemmarna i arbetsgruppen för hälsofrämjande / Rökfritt sjukhus -projektet

överskötare	Leena Järvi	ordförande, ÅUCS
överläkare	Sirkka-Liisa Kivelä	vice ordförande, Åbo universitet
näringssterapeut	Mari Salminen	sekreterare, ÅUCS
barnmorska	Minna Pohjola	ÅUCS
arbetarskyddsfullmäktig	Kristina Mäkelä	ÅUCS
arbetarskyddsfullmäktig	Pekka Vepsäläinen	ÅUCS
specialläkare	Johanna Kallinen	Åbolands sjukhus
diabetesskötare	Sarianna Kilpi	Reso sjukhus
sjukskötare	Oili Suikkanen	Vakka-Suomi sjukhus
idrottsinstruktör	Marjo Merikari	Salo kretssjukhus
ansvarig skötare	Ella Mikkola	Loimaa kretssjukhus/ Sydvästra Finlands Cancerförening



Information

Handlingsprogrammet Rökfritt sjukhus distribueras i november till alla enheter i sjukvårdsdistriktet. Sjukvårdsdistriktets ledning sörjer för tillräcklig information till personalen, besökarna och befolkningen i området om de praktiska angelägenheterna i anslutning till det rökfria sjukhuset. I de allmänna utrymmena på sjukhuset och på enheterna finns skyltar med texten ”Rökfritt sjukhus”.

Personalen: Ledningen för sjukvårdsdistriktet ger handlingsdirektiv till alla enheter (handlingsprogrammet). Enheternas förmän informerar personalen om de praktiska arrangemangen i samband med Rökfritt sjukhus. Handlingsprogrammet publiceras i intranet och i november-december ordnas med information till förmännen och till hela personalen. Huvudvikten vid informationen är att upprätthålla en positiv rökfri atmosfär och att erbjuda ett tillräckligt stöd för dem som vill sluta röka.

Patienter/klienter: I sjukhusets allmänna utrymmen finns skyltar med texten ”Rökfritt sjukhus”. Klienterna får information om det rökfria sjukhuset redan i den kallelse som skickas från sjukhuset. Varje enhet sköter om att uppgiften kommer med i kallelsen. Den enhet där patienten vårdas ger närmare uppgifter om det rökfria sjukhuset.

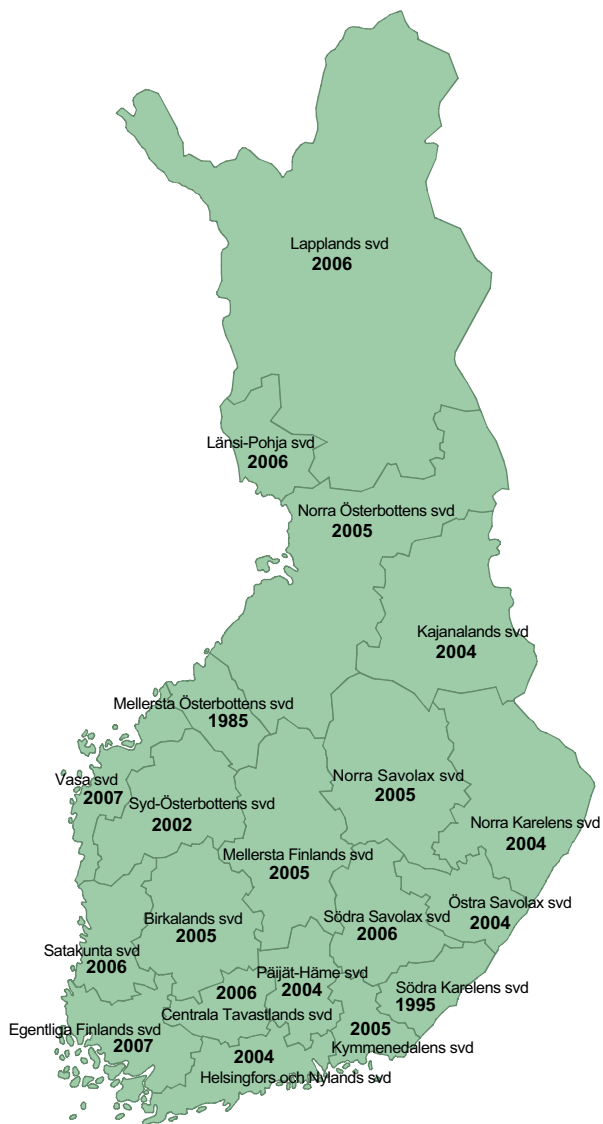
Den text som fylls i kallelsen: Egentliga Finlands sjukvårdsdistrikt/är från och med 1.1.2007 ett rökfritt sjukhus. Rökning är tillåten endast utomhus på de takförsedda platser som är anvisade för rökning. I frågor som gäller att sluta röka kan Ni ta kontakt med personalen på den avdelning där Ni vårdas.

Rökning ökar risken för att insjukna i flera allvarliga sjukdomar. Av sjukhuset får Ni stöd för att sluta röka. Personalen ger närmare uppgifter om det rökfria sjukhuset och erbjuder hjälp antingen med att sluta röka eller med alternativ till rökning. Nikotinersättningsprodukterna är gratis för patienten under vårdperioden.

Besökare: Besökare informeras om det rökfria sjukhuset genom de skyltar som finns i sjukhusets utrymmen och enheter.

Befolkningen: Befolkningen i Egentliga Finlands sjukvårdsdistrikt informeras via massmedia.

Rökfria sjukvårdsdistrikt i Finland



Utbildning

Hela vårdpersonalen bör få en tillräcklig utbildning i Gängse vård –rekommendationen ”Rökning, nikotinberoende, abstinensbehandlingar” och den praktiska tillämpningen av den. En arbetsgrupp som består av experter ansvarar för anskaffningen av material om tobak och avvänjningsarbetet och utbildar sjukvårdsdistriktets anställda. Efter utbildningen får skötarna lov att inleda nikotinersättningsbehandlingar för patienterna.

Man kommer med förmännen för enheterna överens om tidpunkten för utbildningen och på varje enhet bör för tobaksavvänjning finnas minst en kontaktperson som tillhör vårdpersonalen. Kontaktpersonens uppgift är att se till att det alltid finns nikotinersättningsprodukter och skriftligt material tillgängligt på enheten. För enheternas kontaktpersoner ordnas med kurser minst en gång per år.

Nya anställda introduceras i Rökfritt sjukhus –rutinerna. Det är förmännens uppgift att se till att personalen på enheten har tillräcklig beredskap för att ge råd och för att behandla nikotinberoende patienter.





Stöd för att sluta röka

Personalen

Personalen uppmuntras till rökfrihet genom att erbjuda rökarna avgiftsfri individuell terapi eller grupperapi och stöd för avvänjningen. En anställd som röker får, om han så önskar, en nikotinersättningsbehandling för 200 euro. För att man skall få stödet förutsätter det att man deltar i individuell terapi eller grupperapi. För att få stödet kan en anställd som röker ta kontakt med sin egen företagshälsovårdare på företagshälsovården.

Patienter och klienter

Man utreder rökvanorna hos alla patienter som kommer till sjukhuset. Alla rökare erbjuds möjlighet till rådgivning och patienten uppmanas att sluta röka. Under sin tid på sjukhuset får patienterna få gratis nikotinersättningsbehandlingar. Sjukhusapoteket förser med nikotinersättningsprodukter.

Efter vårdperioden fortsätter nikotinersättningsbehandlingen enligt instruktionerna på patientens egen bekostnad. Sjukhuset ger skriftligt material som stöd när det gäller att sluta röka. Uppföljningen av rökvanorna fortsätter när patienten nästa gång blir patient inom hälsovården.

Varje förman sörjer för att hela personalen på hans eller hennes enhet har tillräcklig beredskap för att ge råd till nikotinberoende patienter och för att sköta dem.

Övervakningen av rökandet

Att sjukhuset förklarar sig vara ett rökfritt sjukhus 1.1.2007 innebär betydande begränsningar av rökandet på sjukhuset och på sjukhusområdet.

Personalen

För personalen råder från och med 1.1.2007 förbud mot att under arbetstid röka i sjukvårdsdistriktets utrymmen och på sjukvårdsdistriktets område med undantag av under de i tjänstekollektivavtalet fastställda kaffe- och matpauserna. Också då är rökning förbjuden i sjukhusets utrymmen och i närheten av ytterdörrar, fönster och ventilationsanläggningar. För rökning finns särskilda rökrutor med tak. Personalen erbjuds stöd och hjälp med att sluta röka.

Också alla de studerande som arbetar på sjukvårdsdistriktets enheter uppmanas till rökfrihet. Om den studerande inte kan vara utan att röka, dirigeras personen i fråga att använda de takförsedda rökrutorna.

Alla som tillhör sjukvårdsdistriktets personal har rättighet/skyldighet att berätta om det rökfria sjukhuset om det förekommer rökning som strider mot rekommendationen.

Patienterna/klienterna

Från och med 1.1.2007 stöder och rekommenderar man rökfrihet hos Egentliga Finlands sjukvårdsdistrikts patienter under vårdbesöket/perioden. För alla rökande patienter rekommenderas i första hand nikotinersättningsbehandling i stället för rökning under vistelsen på sjukhuset. Patienterna informeras om det rökfria sjukhuset i kallelsen och genom skyltar på sjukhuset. Patienterna får hjälp med att sluta röka. (se kapitlet Stöd för att sluta röka)

De patienter som rör sig på egen hand och för vilka rekommenderats rökfrihet under vårdperioden, men som trots nikotinersättningsbehandlingen inte kan vara utan att röka, kan dagtid röka i de rökrutor som reser-

verats för ändamålet. Nattetid rekommenderas för patienterna rökfrihet.

På sjukhusområdet är rökning absolut förbjuden i sjukhusets utrymmen, i närheten av ytterdörrar, fönster och ventilationsanläggningar. Det hör inte till vårdpersonalens uppgifter att transportera patienter till rökrutorna. I sådana fall inleder man nikotinersättningsbehandling. Det är sjukhusets uppgift att vintertid hålla stigarna som leder till de takförsedda rökrutorna öppna och sandade. Sjukhuset är inte ansvarigt om patienten trots rekommendationer och instruktioner t.ex. på väg till rökrutan faller och skadar sig.

Patienterna på de psykiatriska avdelningarna stöds till rökfrihet både genom uppmunt-
ran och nikotinersättningsbehandling. Inomhus kan rökutrymmena för patienter i slutna avdelningsvård vid behov bevaras. De patienter som går i öppen vård, för vilka har rekommenderats rökfrihet och som trots nikotinersättningsbehandling inte kan vara utan att rö-

ka, kan röka på de takförsedda rökrutor som reserverats för ändamålet.

Besökare

Vi rekommenderar att besökare inte skall röka på sjukhusets område. Besökarna är förbjudna att röka inomhus på sjukhuset och på sjukhusområdet nära ytterdörrar, fönster och ventilationsanläggningar (intag av ersättningsluft). Besökare som inte kan vara utan att röka under besöket på sjukhuset, anvisas att använda rökrutorna med tak.

Alla som hör till sjukvårdsdistriktets personal har rättighet/skyldighet att påminna om det rökfria sjukhuset om en patient, anställd eller besökare röker inomhus på sjukhuset eller på sjukhusområdet i närheten av ytterdörrar, fönster eller ventilationsanläggningar (intag av ersättningsluft).

Sjukhusmiljön

I sjukhusets utrymmen finns skyltar med texten ”Rökfritt sjukhus”. Bara på de officiella takförsedda rökutorna finns askkoppar. De inofficiella rökplatserna slopas på sjukhusområdet. Genom åtgärderna att främja rökfrihet strävar man också till att förebygga eldsvådor som beror på rökning.

På sjukhuset säljs inte tobaksprodukter. På de psykiatriska sjukhusen kan försäljningen tillsvidare fortsätta, dock så, att tobaksprodukterna inte hålls synligt framme.

Främjandet av en hälsosam arbetsmiljö

Rökfritt sjukhus –systemet skyddar alla som vistas och arbetar på sjukhusområdet mot de hälsoskador som tobaksröken i miljön orsakar och främjar på så sätt människornas hälsa. I samband med anställningen förutsätter man engagemang till rökfritt sjukhus –rutinerna i enlighet med det här programmet.

Sjukvårdsdistriktet ordnar regelbundet utbildning för personalen i att ge råd till tobaksberoende personer och att behandla dem.

Man har informerat om rökfritt sjukhus –rutinerna via intranet, i den information som ges varje vecka och via förmännen. Man följer med personalens och patienternas rökvanor t.ex. genom regelbundet ordnade enkäter.

Främjandet av befolkningens hälsa

Genom rökfritt sjukhus –verksamheten försöker man skapa en positiv inställning till rökfrihet. Med hjälp av rökfritt sjukhus –verksamheten försöker man minska människornas rökande och främja befolkningens hälsa under en längre tidsperiod. Rökning är en central riskfaktor vid uppkomsten av både hjärt- och lungsjukdomar, så att sluta röka har en betydande inverkan vid uppkomsten av nya sjukdomsfall och vid minskningen i dödligheten i de här sjukdomarna.

Egentliga Finlands sjukvårdsdistrikt samarbetar med andra sjukvårdsdistrikt, organisationer och aktörer som strävar till samma mål. Sjukhuset deltar i nationella och internationella projekt för främjande av rökfrihet.



Evaluering av verksamhetsprinciperna och kvalitetskontroll

Arbetsgruppen för främjande av hälsa koordinerar hur verksamhetsprogrammet förverkligas och utför en gång per år en intern audit. Uppföljningen och evalueringen av hur verksamhetsprinciperna för det rökfria sjukhuset förverkligas utförs av enheternas förmän tillsammans med arbetsgruppen för främjande av hälsa. För informationen söker sjukvårdsdistriktets ledning tillsammans med arbetsgruppen för främjande av hälsa.

Etableringen av verksamhetsprinciperna

Av medlemmarna i Hälsofrämjande sjukhus i Finland r.f. förutsätts att verksamhetsprinciperna för det europeiska rökfritt sjukhus –programmet förverkligas och att sjukhuset är bundet till de olika skedena av förverkligandet. Egentliga Finlands sjukvårdsdistrikt har förbundet sig till ovanstående principer och strävar till att förverkliga dem så bra som möjligt.

Principerna för förverkligandet av programmet

Vid förverkligandet av programmet skall man beakta jämlikheten mellan olika personalgrupper och medborgarnas grundläggande rättigheter. Det här betyder det, att rökning inte får leda till varken positiv eller negativ särbehandling av någon person eller grupp av personer. En anställd skall till exempel inte få ha längre eller flera pauser bara av den orsaken att han röker. På motsvarande sätt får inte heller på grund av rökning längden på någon persons pauser begränsas i jämförelse med de pauser som normalt hålls på arbetsenheten.

I samband med anställningen kan rökning inte, med några få undantag, uppställs som kriterium vid valet och det är inte skäl att då utreda om de sökande eventuellt röker. Under rekryteringen är det i alla fall ändamålsenligt att t.ex. vid arbetsintervjuerna eller vid ankomsten till arbetet informera om att sjukvårdsdistriktets sjukhus är rökfria.

Avsikten med det här programmet är inte att ändra andra rutiner eller tillvägagångssätt än de som skilt nämns i programmet. Om man till exempel på avdelningen följt vederbörligen fastställda rutiner, enligt vilka man på grund av arbetsrelaterade orsaker inte kan avlägsna sig under kaffepauserna, ger man inte heller rätt därtill med det här programmet.





HALIKON SAIRAALA

**SAVUTON SAIRAALA
RÖKFRITT SJUKHUS**



**TÄÄLLÄ EMME TUPAKOI
HÄR RÖKER VI INTE**

YHÄRÄÄN KOKEMUS SAIRAALAKOHTAISEN SUOJELLUKSEN TUOTOISTA



**TYKS
PAIMION SAIRAALA**

**SAVUTON SAIRAALA
RÖKFRITT SJUKHUS**



**TÄÄLLÄ EMME TUPAKOI
HÄR RÖKER VI INTE**

YHÄRÄÄN KOKEMUS SAIRAALAKOHTAISEN SUOJELLUKSEN TUOTOISTA



**LOIMAAN
ALUESAIRAALA**

**SAVUTON SAIRAALA
RÖKFRITT SJUKHUS**



**TÄÄLLÄ EMME TUPAKOI
HÄR RÖKER VI INTE**

YHÄRÄÄN KOKEMUS SAIRAALAKOHTAISEN SUOJELLUKSEN TUOTOISTA



**TYKS
PAIMION SAIRAALA**

**SAVUTON SAIRAALA
RÖKFRITT SJUKHUS**



**TÄÄLLÄ EMME TUPAKOI
HÄR RÖKER VI INTE**

YHÄRÄÄN KOKEMUS SAIRAALAKOHTAISEN SUOJELLUKSEN TUOTOISTA



**TYKS
PAIMION SAIRAALA**

**SAVUTON SAIRAALA
RÖKFRITT SJUKHUS**



**TÄÄLLÄ EMME TUPAKOI
HÄR RÖKER VI INTE**

YHÄRÄÄN KOKEMUS SAIRAALAKOHTAISEN SUOJELLUKSEN TUOTOISTA



**SALON
SAIRAALA**

**SAVUTON SAIRAALA
RÖKFRITT SJUKHUS**



**TÄÄLLÄ EMME TUPAKOI
HÄR RÖKER VI INTE**

YHÄRÄÄN KOKEMUS SAIRAALAKOHTAISEN SUOJELLUKSEN TUOTOISTA



**SALON
ALUESAIRAALA**

**SAVUTON SAIRAALA
RÖKFRITT SJUKHUS**



**TÄÄLLÄ EMME TUPAKOI
HÄR RÖKER VI INTE**

YHÄRÄÄN KOKEMUS SAIRAALAKOHTAISEN SUOJELLUKSEN TUOTOISTA



**ÄBOLANDS
TURUNMAAN
SAIRAALA**

**SAVUTON SAIRAALA
RÖKFRITT SJUKHUS**



**TÄÄLLÄ EMME TUPAKOI
HÄR RÖKER VI INTE**

YHÄRÄÄN KOKEMUS SAIRAALAKOHTAISEN SUOJELLUKSEN TUOTOISTA



**TYKS
VIKKOKESKUS**

**SAVUTON SAIRAALA
RÖKFRITT SJUKHUS**



**TÄÄLLÄ EMME TUPAKOI
HÄR RÖKER VI INTE**

YHÄRÄÄN KOKEMUS SAIRAALAKOHTAISEN SUOJELLUKSEN TUOTOISTA



**SÄVUTON SAIRAALA
RÖKFRITT SJUKHUS**



**TÄÄLLÄ EMME TUPAKOI
HÄR RÖKER VI INTE**